

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudkyní Mgr. Lenkou Havlíčkovou ve věci

žalobkyně: I. V., narozena X
bytem X

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 4. 2025, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení o námitkách ze dne 1. 4. 2025, č. j. X a prvostupňové rozhodnutí ze dne 2. 1. 2025, č. j. X, se **zrušují** a věc se **vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je **povinna** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 900 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 1. 4. 2025, č. j. X, kterým byly zamítnuty její námitky a bylo potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 2. 1. 2025, č. j. X, jímž žalovaná odňala žalobkyni invalidní důchod podle § 56 odst. 1 písm. a) a § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, neboť podle posudku České správy sociálního zabezpečení, Institutu posuzování zdravotního stavu, již není invalidní.

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

Žaloba

2. V žalobě, a následně se zdůrazněním v průběhu soudního řízení (ve vyjádření k posudku posudkové komise MPSV ČR), žalobkyně primárně namítala, že podala žádost o změnu stupně invalidního důchodu, avšak žalovaná, namísto toho, aby rozhodla o této její žádosti, invalidní důchod jí odejmula. Žalobkyně má za to, že takový postup je v rozporu se zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“), a tento svůj názor podepřela závěry obsaženými v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2013, č. j. 4 Ads 108/2012-31. Žalobkyně rovněž nesouhlasila s posouzením jejího zdravotního stavu, neboť posudkový lékař nevzal v úvahu vliv postižení páteře na výkon denních aktivit a na vliv bolesti v příslušném segmentu. Dle žalobkyně je přitom třeba zohlednit vliv léků, případně jiných léčebných metod na její schopnosti, zejména na pozornost, únavu a schopnost zvládat denní aktivity.

Vyjádření k žalobě

3. Žalovaná ve svém písemném vyjádření k žalobě sdělila, že ve věci postupovala v souladu se zákonem, neboť podle § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., se na řízení o námitkách nepoužije ustanovení § 90 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „správní řád“), který nepřipouští změnu v neprospěch odvolatele. S ohledem na námitky žalobkyně navrhla provedení důkazu posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ústí nad Labem (dále jen „posudková komise“).

Posouzení věci soudem

4. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“) bez jednání, neboť účastnice řízení se poté, co jim soud předestřel možnost tohoto postupu, poskytl jim lhůtu k vyslovení nesouhlasu s tímto postupem a poučil je o tom, že nevyjádření se v určené lhůtě je považováno za souhlas, k předestřenému procesnímu postupu nevyjádřily.
5. Po prostudování správního spisu a přezkumu napadeného rozhodnutí dospěl soud k rozhodnutí, že žaloba je důvodná.
6. Z obsahu předloženého správního spisu soud zjistil, že žalobkyni byl od 26. 4. 2012 přiznán invalidní důchod pro zdravotní postižení uvedené v příloze k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (dále jen „vyhláška o posuzování invalidity“), a to v kapitole XIII., oddílu E, položce 1 písm. c). Míra poklesu pracovní schopnosti činila 35 %. Vzhledem k vykonávaným dělnickým profesím byla stanovena horní hranice míry poklesu pracovní schopnosti na 40 %.
7. Dne 14. 10. 2024 žalobkyně požádala o změnu výše invalidního důchodu z důvodu zhoršení zdravotního stavu, načež prvostupňový orgán vydal rozhodnutí o odejmutí invalidního důchodu ze dne 2. 1. 2025. Toto rozhodnutí bylo vydáno na základě posudku posudkového lékaře Institutu posuzování zdravotního stavu ze dne 9. 12. 2024. Posudkový lékař posoudil zdravotní stav žalobkyně a učinil posudkový závěr, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení v kapitole XIII., oddílu E, položce 1 písm. b) vyhlášky o posuzování invalidity, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 20 % s tím, že se procentní míra poklesu pracovní schopnosti ve smyslu § 3 a § 4 vyhlášky o posuzování invalidity nemění.

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

8. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně včas námitky, v nichž namítala, že se její zdravotní stav zhoršil, přičemž 12. 6. 2017 jí byl přiznán trvale I. stupeň invalidity, když míra poklesu pracovní schopnosti byla stanovena na 40 %.
9. Žalovaná následně vydala napadené rozhodnutí, které bylo vydáno na základě posudku lékařky MUDr. D. K. pověřené vypracováním posudku pro Českou správu sociálního zabezpečení, která při posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti dne 14. 2. 2025 posoudila zdravotní stav žalobkyně a dospěla k závěru, že předchozí závěr posudkového lékaře ze dne 9. 12. 2024 je správný. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení uvedené v kapitole XIII., odd. E, položce 1 písm. b) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 20 %. Míra poklesu pracovní schopnosti se ve smyslu § 4 uvedené vyhlášky nemění.
10. S ohledem na zásadní žalobní námitku soud nejprve řešil, zda žalovaná postupovala v souladu se zákonem, pokud svým rozhodnutím potvrdila rozhodnutí prvoinstančního orgánu o odnětí invalidního důchodu I. stupně žalobkyni v řízení zahájeném na základě žádosti žalobkyně o přiznání vyššího stupně invalidity, nebo zda tímto postupem překročila rámec předmětu správního řízení.
11. Podle ustanovení § 81 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. se řízení o změně poskytování nebo zvýšení již přiznané dávky důchodového pojištění zahajuje na základě písemné žádosti nebo z moci úřední orgánem, který je příslušný k rozhodnutí o této změně, není-li stanoveno jinak.
12. Z výše uvedeného ustanovení vyplývá, že v případě již přiznané dávky důchodového pojištění je třeba odlišovat řízení o změně poskytování dávky a řízení o změně výše dávky a je nutné brát v potaz, zda bylo řízení zahájeno na žádost účastníka nebo z moci úřední. Vyplývá to jednak již z jazykového výkladu tohoto ustanovení a rovněž z judikatury Nejvyššího správního soudu.
13. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 1. 2013, č. j. 4 Ads 108/2012-31 vyložil, že „z citovaného ustanovení vyplývá, že v případě již přiznané dávky důchodového pojištění je třeba odlišovat řízení o změně poskytování dávky a řízení o změně výše dávky. Současně je nutno brát v potaz, zda bylo řízení zahájeno na žádost účastníka řízení nebo z moci úřední. (...) bylo-li správní řízení zahájeno na základě žádosti účastníka řízení, musí správní orgán o takové žádosti rozhodnout. (...) Žalobce ve své žádosti (...) učinil předmětem správního řízení změnu výše přiznané dávky (invalidního důchodu), stěžovatelka mohla tudíž v daném řízení rozhodovat jen o výši invalidního důchodu, nikoliv však o nároku na tuto dávku. Stěžovatelka tedy nebyla oprávněna v tomto řízení vydat rozhodnutí o odnětí invalidního důchodu, a to ani v prvním stupni, ani v řízení o námitkách. Na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že § 88 odst. 8 organizačního zákona stěžovatelce v řízení o námitkách umožňuje rozhodnout v neprospěch účastníka řízení. Toto ustanovení totiž nezakládá oprávnění překročit předmět správního řízení vymezený v žádosti podané účastníkem řízení. Stěžovatelce lze přisvědčit, že pokud v řízení o námitkách zjistila, že žalobce není invalidní, nic jí nebránilo odejmout žalobci invalidní důchod od nejbližší splátky. Nebyla však oprávněna učinit tak v řízení o žádosti žalobce o změnu výše invalidního důchodu, ale v samostatném řízení zahájeném z moci úřední. (...) Řízení o změně výše invalidního důchodu a řízení o odnětí této dávky mají odlišný předmět (v jednom případě jde o výši dávky, ve druhém o nárok na dávku). Probíhající řízení o žádosti žalobce, jehož předmětem byla změna výše invalidního důchodu, tudíž nemůže být překážkou toho, aby stěžovatelka z moci úřední zahájila řízení o odnětí invalidního důchodu.“

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

14. V daném případě není žádného rozumného důvodu se od těchto judikатурních závěrů odchýlit. V posuzované věci podala žalobkyně žádost o zvýšení invalidního důchodu z prvního stupně na stupeň druhý. Prvostupňový orgán i žalovaná tedy měly rozhodnout právě o této žádosti. Namísto toho však rozhodly o odejmutí invalidního důchodu, aniž přitom prvostupňový orgán z moci úřední řízení o odejmutí invalidního důchodu zahájil. Žádost žalobkyně tudíž zůstala nevyřízena.
15. Soud proto napadené rozhodnutí zrušil a současně vrátil žalované k dalšímu řízení. V tomto řízení bude žalovaná vázána právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s.ř.s.). Bude tedy povinna prvostupňové rozhodnutí změnit tak, aby konečné rozhodnutí respektovalo předmět řízení vymezený podanou žádostí. Bude-li chtít souběžně odejmout invalidní důchod žalobkyni, bude nezbytné, aby v tomto směru nejdříve zahájila příslušné správní řízení z moci úřední, jež samozřejmě může být spojeno i s řízením o žádosti. Takovým postupem však dost dobře nejde spojit řízení prvostupňové s řízením námitkovým.
16. Důkaz posudkem posudkové komise soud v daném řízení v souladu s § 52 s. ř. s. neprovedl, neboť obsah tohoto posudku nemohl mít vliv na zákonnost postupu žalované v dané věci.
17. Vzhledem k tomu, že žalobkyně měla ve věci plný úspěch, soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku náhradu nákladů řízení v celkové výši 900 Kč. Náhrada odpovídá paušální náhradě důvodně vynaložených nákladů řízení žalobkyně v řízení o žalobě za dva úkony po 450 Kč, a to podání žaloby a reakci na posudek posudkové komise. V této souvislosti považuje soud za nutné poukázat na nález Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, podle kterého „[z]ásadu rovnosti účastníků řízení ve smyslu článku 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod naplňuje přiznání paušální náhrady coby náhrady hotových výdajů podle jejich demonstrativního výčtu v § 137 odst. 1 občanského soudního řádu i účastníkovi řízení, který advokátem zastoupen není, a to v situacích, v nichž by účastníkovi řízení zastoupenému advokátem byla přiznána taková náhrada podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu.“ Závěry Ústavního soudu lze bez dalšího vztáhnout i na nyní projednávanou věc. Podle § 13 odst. 1 a 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, (dále jen „advokátní tarif“), náleží advokátovi náhrada účelně vynaložených hotových výdajů v souvislosti s poskytnutím právní služby ve výši 450 Kč za jeden úkon právní služby, nedohodl-li se advokát s klientem na jiné paušální částce. V posuzovaném případě učinila sama žalobkyně dva úkony (podání žaloby a vyjádření ze dne 27. 10. 2025). Jak už bylo výše uvedeno, žalobkyně měla ve věci plný úspěch, a proto se jedná o situaci, kdy by jí při zastoupení advokátem náležela paušální náhrada hotových výdajů. Z tohoto důvodu soud s přihlédnutím k citovanému nálezu Ústavního soudu přiznal žalobkyni právě částku ve výši 900 Kč, jež představuje paušální náhradu hotových výdajů.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Shodu s prvopisem potvrzuje: I. T.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 27. února 2026

Mgr. Lenka Havlíčková v.r.
samosoudkyně